

A Gyermekfilharmónia több,mint 20 éve alakult a szentegyházafalvi (Vlahita) 1.sz

Általános Iskola (ma Mártonffi János Iskola) tehetséges diákjaiból.

1982. júniusában a hagyományos tanévzáró iskolaünnepély alkalmával a Haáz Sándor zenetanár által betanított amatőr iskolai rézfúvós-együttes, vonós-együttes és iskolakórus közösen szólaltatott meg pár részletet ismert klasszikus művekből. Az egyedi hangzás és a nagy közönségsiker az új keletű együtteset további munkára ösztönözte.

A 140 diákból álló együttes 1983-ban vette fel a Gyermekfilharmónia nevet, 1985-ben készült el logója Bartha Sándor és Miklóssy Dénes képzőművészek elképzelései alapján. Azóta is létezik az eredeti létszámmal működő kórus és zenekar (100+40), évente 20-30 alkalommal lépnek közönség elé.

Szentegyházán nem lévén zeneiskola, a hangszeresek oktatását ma a Tanulók Háza zenekörein végzi Haáz Sándor és újabban néhány volt tanítványa.

Rendszeresen szerepelnek Erdély kis- és nagyvárosaiban, '90 óta minden nyáron külföldi hangversenykörútra utaznak. Szállításuk három busszal történik, ellátásuk cserekapcsolataiknak köszönhető. Turnékon a gyermekek útinaplót vezetnek, melyek sikeres mondatai helyet kapnak a Filharmónia honlapján, régebb a Szentegyházi Hírlapban közöltük.

A tagoknak saját jelvényük, nyakkendőjük, egyenruhájuk van. Hangszereiket javarészt szüleik vásárolják, de az együttes is komoly hangszerállománnyal rendelkezik, amelyből kölcsönöz a gyermekeknek.

Az együttes repertoárja, rövid klasszikus művecskékből, egyedi hangszerelésű népdalfeldolgozásokból, történelmi dalokból és más népek dalaiból áll.

Decemberben gyertyafényes karácsonyi hangversenyeket tart a székelyruhás együttes.

2000. után négy CD felvételünk jelent meg Keresztes Pál, Tókos Attila és Elekes István segítségével.

Filis zenészek 2010 tavaszán

Az 1. számú Mártonffy János Iskola 5. a) osztályos gyermekeivel beszélgettem a zenéről, a Gyermekfilharmóniáról, és a hangszereikről. Hatos Róbert, Konrád Rajmond, Lőrincz Tibor és Lőrincz Hunor válaszolt a kérdéseimre.

Mindannyian tagjai a Filharmóniának, Robi negyedikes korától vadászkürtön játszik, Rajmond énekléssel kezdte negyedikesként, de ötödikes kora óta kürtön muzsikál, Tibor folytatva a családi hagyományokat szeptemberben kezdett trombitázni, októbertől reméli, hogy bekerül a Filibe ő is. Hunor pedig harmadikos korától a kórusban énekel, negyedikesként pedig a hegedülésbe is belekezdett.

- Mikor van próba? – A válaszra mindenki mondja a maga időpontjait: A kürtösöknek hetente háromszor, Tibornak a trombitásokkal kétszer, Hunor pedig szintén kétszer jön, de akkor duplán, a kóruspróba után még itt marad hegedülni is.

- Nem fárasztó ez a sok próba? Nem baj, hogy fárasztó, kezdi Robi, mert így legalább amikor nagyok leszünk, és valahova megyünk, akkor majd tudunk hangszereken játszani. Tibi azt mondja, hogy így megszeretik a zenét.

- Otthon szoktatok zenélni? – naív kérdésemre meglepődnek: Persze, hát sokat gyakorlunk – felelik mindannyian.

- Játszik még valaki valamilyen hangszereken a családból?

Robi: Igen, a testvérem benne van a Filiben, másodhegedűs. Nekem az édesapám a nagy fúvósok közt volt, a Rezesbandába, a klarinétba.

Rajmond: Igen, testvérem azelőtt hegedült, de most már azt abbahagyta, és furulyázik.

Tibi: Nálunk apum volt jó pár évig a Filiben, trombitázott ő is. Tatám is játszott. Édesapámnak és tatámnak pont olyan kürtje volt, mint most nekem. Édesapám is akkor kezdett el játszani pont mint én, ötödiktől.

Hunor: Nekem is édesapám volt még Filis, ő is hegedült. A tanár úr az apukámmal kezdte el a Filharmóniát.

- Mi a legnehezebb miközben játszotok?

Robi: a felső hangok kifújása és a legalsó hangok.

Tibi: hogy tisztán játszunk, és ne tévesszünk hangot. Ne játszunk se túl gyorsan, se túl lassan.

Hunor: tudjuk követni a hangokat és odafigyeljünk a kottára. A tempóra is figyelni kell. Az éneklésnél a szövegeket kell tudni, mert az a turné feltétele. Tisztán kell énekelni.

Rajmond: a felső hangok, és hogy ne zavarodjunk össze, ne hagyjunk ki hangokat.

- Hogy tartjátok rendbe a hangszereteket?

Robi: Én úgy tartom rendbe a hangszeremet, hogy a kétéves vadászkürtömet oldószerrel és rongydarabokkal tisztítom meg, vagy ablakpucolóval. Kéthetente szoktam, és ha sietek fél óra alatt vagyok kész vele, de van, hogy két óráig is eltart, mire teljesen tiszta és fényes lesz.

Rajmond: ciffel s posztóval szoktam.

Tibor: ciffel s rongydarabbal. Előbb letisztogatom, s utána kiveszem a hangolócsöveket és azokat is lemosom, majd visszarakom, hetente egyszer, ez úgy 15 percig tart.

Hunor: kigyantázom a vonót, a vonó pora rajta maradhat, a húrokat letörölgetem zsebkendővel s minden egyéb részét is, ez 15 percig tart.

- A tanár úr tanít titeket énekre az iskolában is, ugye? Ott mit kell csinálni énekórán? Leírni – lemásolni az énekek szövegét a tábláról, éneklünk, és meg kell tanulni a hangokat idegen szóval, felelünk is. – válaszolják kórusban a fiúk.

- Miből szoktatok felelni? El kell énekelni egy éneket, mondani pár ilyen tempót, hangokat megnevezni. Minden órán egyet feleltet az előző anyagból.

- Mit szerettek vagy nem szerettek az énekórában?

Robi: én azt nem szeretem, hogy amikor elfelejtünk házi feladatot írni, akkor olyan kokszokat ad... Vagy jól hátba ver... – teszi még hozzá Tibi.

Tibi: szigorú ott is. Igen – helyesel Rajmond is.

Robi: Azt szerettem benne, hogy rendszeresen, jól elmagyarázza a leckét, az új anyagot fel is írja a táblára, s ha nem érted, nyugodtan szólhatsz, elmagyarázza.

Tibi: Nem idegeskedik, hogy 'jaj, telik az óra', hanem elmagyarázza még egyszer. Jó tanár. Erősen türelmes.

- Van-e valamilyen kedves történetetek a Filivel kapcsolatban?

Robi: Igen, nekem van. Amikor először mentem turnéra, akkor mindenki segített, hogy hova üljek, mit csináljak, segítettek, ha elrontottam, pl. megtanulni a kottákat.

Hunor: Mikor először koncerteztem, akkor féltem, hogy majd lámpalázias leszek, ezért csak a tanár úrra figyeltem, csak őt néztem. De azóta már megszoktam, hogy néznek.

Tibor: nekem még egy éve sincs, hogy trombitálok, de nem félek sose.

- Jöttök turnéra nyáron?

Igen, persze – válaszolják mindannyian széles mosollyal.

Remélem, ott is találkozunk – köszönök el tőlük. Szép nyarat kívánok!

Lejegyezte: Kántor Julianna, budapesti magyartanár

Énekszóval, közösségépítéssel a nemzetért *Haáz Sándor a szentegyházi Gyermekfilharmónia vezetője*

Szentegyháza a Székelyudvarhelyet Csíkszeredával összekötő út mentén található. A település a földkerekség legmagasabban fekvő magyar városa, lakosainak 95%-a székely-magyar. Nemcsak erről nevezetes azonban a város. Hírnevét immáron huszonöt éve a Haáz Sándor által megálmodott és létrehozott Gyermekfilharmónia is tovább öregbíti. A Magyar Fórum a negyedszázados, Magyar Örökség Díjas gyermekzenekar alapítójával és mindenesével, Haáz Sándor tanár úrral beszélgett.

- *Arra kérném, röviden mutakozzon be olvasóinknak.*

- Édesapám a „Maros-Székely Népiegyüttes” egyik alapítója volt, amellet pedig rajztanár. Néprajzoként a székely népviseletek és a varrottasok szerelmese. Nagypám, Haáz Rezső alapozta meg az udvarhelyi néprajzi múzeumot. Székelyföld ezen tájára ő hozta el a Haáz családnevet. Jómagam – szüleimnek is köszönhetően – egészen kicsi koromban kapcsolatba kerültem a zenével. Ez a tanulmányaimban is megmutatkozott, hiszen 1974-ben a marosvásárhelyi Művészeti Líceum zeneszakos diákjaként érettségiztem, majd a Zenetanárképző Főiskola elvégzése után 1978-ban helyeztek ki Szentegyházafaluba zenetanárnak.

- *Mit tapasztalt, amikor megérkezett?*

- Akkoriban még működött a kohászati üzem Szentkeresztbányán, a Szentegyházafalualal egybenőtt és egy közigazgatás alatt álló szomszédos településen. Egybenőve bizony sokezres város voltunk, melynek nagy létszámú és erősek voltak az iskolái is. Évfolyamonként 35-40 fős, párhuzamos osztályok működtek, melyekben nagyon sok, zenei téren igen tehetséges gyermek tanult. Érkezésemkor az iskola akkori igazgatója, Kádár Levente világosan megfogalmazta velem szembeni elvárását: tartalmas zenei életet, együtteseket működtetni a már létező iskolakórus mellett.

- *Teljesen a nulláról kellett megkezdnie a munkát?*

- Nem, erről szó sincs, sőt, jó hagyományokra bukkantam. A helység két kántortanítójának Tamás Mihálynak és Gál Endrének, valamint ambíciós zenetanár-elődeimnek köszönhetően az iskolában jó kórus működött, pár gyermek hegedülni tanult. Igazgatóm jóvoltából azidőtájt

alakult újra a városi rezesbanda, az iskolában pedig tizennégy tagból álló, önálló iskolai fúvószenekar született. Ezt a fúvószenekart ráadásul a helyben lévő felnőtt fúvósok is támogatták. Kádár Levente zenekarvezetőtől még hangszereket is kaptak a gyermekek. Az alap tehát nagyon is adott volt, innen kellett a további fejlődést elérni. A majdani Gyermekfili alapjait az a generáció rakta le, amellyel ideérkezésemet követően kezdtem dolgozni. Lényegében közösen, együtt kísérleteztük ki a későbbi közös éneklés és zenélés lehetőségeit és így jött létre maga a Gyermekfili is.

- *Mikorra tehető a Gyermekfili születésnapja?*

- A nevünket éppen huszonöt évvel ezelőtt, 1983-ban kaptuk, de igazi születésnapunk egy évvel korábbra tehető. Az 1982-es tanévzáró ünnepségre ugyanis az iskolai kórusnak és hangszeres diákoknak betanítottam négy dalt, amelyet együtt adtunk elő. Ez a műsor nagyon-nagy sikert aratott, és számos kedvező visszajelzést kaptunk. Nyilvánvaló lett, hogy folytatnunk kell a közös zenélést.

- *Hamar megjöttek az első sikerek?*

- Igen. Úgy szoktam fogalmazni, hogy páratlan évek páratlan fesztiváljain páratlanul sikeres szereplésekkel vétettük észre magunkat. Az iskolai székelyruhás gyermekkórusból és az általam kialakított vonós és fúvószenekarból létrehozott Gyermekfilharmónia együttes mindenfelé nagy sikereket aratott. Száznegyven fős együttesről van szó, hiszen száz kórustag és negyven zenekari tag alkotja. 1983-ban első helyen végeztünk az országos fesztiválon. Igazából ez a siker alapozta meg zenekarunk jó nevét. A következő versenyeken, '85-ben és '87-ben is díjakat nyertünk. Az igazi nyereség azonban nem maga a díj volt számunkra, hanem az, hogy ennek révén zenei képző táborban vehettünk részt Homoródfürdőn. Az itt összesereglett sok-sok gyermekből tudtuk aztán megszervezni a saját zenekarunk utánpótlását, mellyel biztosítottuk a Gyermekfilharmónia tovább élését.

- *A továbbiakban hogyan alakult a zenekar élete? Melyek voltak a legfontosabb sarokpontjai az elmúlt negyed századnak?*

- A már említetteken kívül talán 1990 tavasza a következő időpont, hiszen ekkor az erdélyi sikereket követően meghívtak bennünket az Anyaországba. Budapesten, Szentendrén is koncerteztünk, melyek bizony váratlan erkölcsi és anyagi sikereket eredményeztek. Ugyanebben az esztendőben, karácsony táján kaptunk Dél-Tirolból értékes ajándékokat. Ennek segítségével hoztuk létre a Szentegyháza központi részén fekvő Múzeum Szállót. Ezt a művelődési ház padlásterében alakítottuk ki. Egy híján 30 főt tudunk itt elszállásolni, folyosóján pedig falumúzeumot rendeztünk be. A Múzeum Szálló 1991-es átadása volt az első lépés a mostanra fellendült falusi turizmus kialakulásában. Az 1991-es esztendő még egy tekintetben kiemelkedő jelentőségű. Ebben az évben jött ugyanis létre a Gyermekfilharmónia Alapítvány, mely jogi és anyagi háttérrel biztosít gazdálkodásunkhoz. Azóta a turnékat, hangszerfelújítást, beszerzést önerőből végezzük. Az alapítvány nélkül ez nem, vagy csak nagyon nehezen valósulhatna meg. 1992-től 2002-ig havi rendszerességgel folyóiratot is megjelentettünk. Ennek kiadása jelenleg szünetel, de bízunk abban, hogy hamarosan újra tudjuk majd indítani. Évi rendszerességgel megszervezzük a májusi Filharmónia Napokat. Ezen a nemzetközi zenei találkozón kórusok, zenekarok tagjaként összesen akár 300-400 fiatal lép fel településünkön. Ezek alkalmával zenei estélyeket, napközben vetélkedőket, közösségi játékokat szervezünk, majd utcabál, fáklyásmenet zárja a rendezvénysorozatot. 1998-tól hat ízben Törpe Daloskönyv címmel énekeskönyvecskéket adtunk ki. Ebben a repertoárunkban szereplő népdalok,

népénekek szerepelnek, melyek között olyanok is akadnak, melyeket magunk gyűjtöttünk. Immáron tíz évre tekint vissza a népi bútorfestő mozgalom beindítása is. A Múzeum Szállóban lévő bútorok nagy része az általunk rendezett bútorfestő táborok alkalmával nyerte el mai impozáns külsejét. A Gyermekfilharmónia rendszeresen szerepel Erdély kis- és nagyvárosaiban, mostanra már több mint 600 koncertet tartottunk. Az 1990-es első anyaországi kiszállásunk óta minden nyáron külföldi hangversenykörútra is utazunk. Ezeken a turnékon a gyermekek útinaplót vezetnek. A tagoknak saját jelvényük, nyakkendőjük, egyenruhájuk van. Hangszereiket javarészt szüleik vásárolják, de az együttes is komoly hangszerállománnyal rendelkezik, amelyből kölcsönöz a gyermekeknek. Az együttes repertoárja, rövid klasszikus művecskékből, egyedi hangszerelésű népdalfeldolgozásokból, történelmi dalokból és más népek dalaiból áll. Minden év decemberében gyertyafényes karácsonyi hangversenyeket tart a székelyruhas együttes. Keresztes Pál és Elekes István segítségével 2001-ben és 2006-ban CD-ket is megjelentettünk. Honlapunkon (www.fili.ro), melyen az érdeklődők kapcsolatba léphetnek velünk, többek között azt is olvashatják, hogy Budapesten társalapítványunk létezik, mely pályázataival lelkiismeretesen segíti munkánkat.

- *A Gyermekfilharmónia múltja egyértelmű sikertörténet. Milyen a jelenlegi helyzet és milyen terveik vannak a jövőre nézve?*

- A Gyermekfilharmónia és az Alapítvány elsődleges célja a hagyományőrzés. Emellett olyan nem titkolt célunk is van, hogy a muzikaszó, az éneklés erejét felhasználva próbáljunk közösséget teremteni. Ezzel természetesen mód nyílik arra, hogy egy kicsit a magyarságot, a magyar kultúrát is óvjuk itt a Hargita lábánál. Ennek érdekében szervezzük évi rendszerességgel a Homoródmenti Népdalvetélkedőt, a Bútorfestő Táborot valamint a Prímásképző-Táncház-táborot is. A már említett festett bútorok és a rendezvények a régi falu szellemét idézik a Múzeum Szállóban, mely mára szellemi műhellyé nőtte ki magát. Egyre gyarapodó képtárunkat a nyaranta megszervezett kisteleki képzőművészeti alkotótáborok legsikeresebb darabjaiból állítottuk össze. Komoly beruházásunk volt a „Filiház” létrehozása. Alapítványunk értékmentési célzattal 2006 nyarán házat vett Szentegyházán. Az 1933-ban épült gerendaház meglehetősen rossz állapotban volt, de mára nagyrészt már felújítottuk. Terveink szerint itt lesz majd a hagyományőrző tevékenységeink központja. Az igazán komoly feladat azonban az lesz, hogy megtaláljuk zenekarunk következő generációját. Tekintettel arra, hogy az együttes mostani tagjai közül sokan már egyetemisták, ez egy sürgető feladat. Szerencsém van azonban, ugyanis nem egyedül csak rám hárul immár a Gyermekfilharmónia jövőjének építése. A zenekar nevelésében volt tanítványaim is részt vállalnak. Az újonc zenészek beilleszkedését a zenekarba nagyobb társaik segítik, inasként lesik el a szakmát. Joggal bizakodom tehát abban, hogy nemcsak a múlt és a jelen, de a jövő is gazdag, szép és sikeres lesz a Gyermekfilharmónia életében!

- *Ki lehet tagja a zenekarnak?*

- A Gyermekfilharmóniában csak alsó korhatár van, ez körülbelül 8-9 év. Ennél fiatalabb korban nem várható el a zenére koncentráció, a komoly zenei munka, hiszen ehhez még kicsi a gyermek. Felső korhatárt nem szoktunk meghatározni a zenekar tagjai részére. Egy tag mindaddig tag maradhat, ameddig gyermeknek érzi magát, szeret közénk járni, és be tudja tartani a „Fili” szabályait.

Kovács Attila